

---

## Nieuwsbrief nummer 49 d.d. 2 oktober 2019

### Nieuwjaarswandeling en -samenzijn (11 januari 2020) - meld je aan

Onze wandelcoördinatoren Lenie en Anita hebben op verzoek van het bestuur een locatie gezocht en gevonden voor onze jaarlijkse nieuwjaarswandeling voor leden en donateurs, gevolgd door een gezellig samenzijn met een kopje koffie/thee mét. Ze hebben een leuke route uitgezet in het Zuiderpark, die ongeveer een uur duurt.

Na afloop gaan we naar Lisa, een uitspanning pal naast metrostation Zuidplein en het in aanbouw zijnde nieuwe Zuidpleintheater.

We verzamelen onderaan de roltrappen in metrostation Zuidplein om 13.50 uur; om 14.00 uur gaan we wandelen in het Zuiderpark. Om 15.00 uur worden we verwacht bij Lisa (Annie M.G. Schmidtplein 4).

**Zet de datum alvast in je agenda en meld je aan bij [anitavankeulen@upcmail.nl](mailto:anitavankeulen@upcmail.nl), 06-14986138.**

#### In dit nummer:

- Vleermuizen spotten in het Schiebroekse Park (4 oktober)
- (Trek)vogels in Broekpolder en omgeving (6 oktober)
- Ledenwandeling Bilthoven-Den Dolder (19 oktober)
- Minicursus Paddenstoelen - Rotterdam div. locaties (vanaf 24 oktober)
- Verslag ledenwandeling Den Haag Vogelwijk en Duindorp (31 augustus)
- Diverse tips en wetenswaardigheden (workshop Visueel werken, en veel meer)
- Impressie natuurexcursie en kinderactiviteit in Kralingse Bos (29 september)

#### En verder:

- Foto van de maand en Tekening van Onno

*Onze excursies zijn gratis en aanmelding vooraf is niet nodig - tenzij anders vermeld.  
Check kort tevoren op onze website de details en kijk of er nieuwe activiteiten bij zijn gekomen.*

---

### Op het programma de komende maand



#### Vleermuizen in het Schiebroekse Park - Rotterdam (4 oktober)

Bijna overal om je heen, en zeker in de stad, zijn vleermuizen - in de tuin, op straat, in een park. Vleermuizen zijn heel bijzondere dieren en zij nemen een belangrijke plaats in de natuur in. Je gaat met gidsen op zoek naar verschillende soorten, maar eerst krijg je een korte uitleg en dan ga je op pad, met batdetectors.

Iedereen is welkom; kinderen (vanaf 10 jaar) alleen onder begeleiding.

Start om 18.30 uur, bij de ingang van Natuurtalent, aan de Veldkersweg 50 in Rotterdam, waar we om ongeveer 20.30 uur eindigen. Meer informatie bij Karin Goossen (06-41277568).

### Op zoek naar (trek)vogels in Broekpolder (Vlaardingen) en omgeving (6 oktober)

We gaan op diverse locaties kijken, te beginnen bij de vogelkijkhut in Broekpolder.

Vanaf de verhoogde westelijke rand van de Broekpolder kijk je uit over vogelrijke weilanden, plassen en vaarten. In de lucht groepen trekvogels, op zoek naar rust- en fourageerplekken. Teruglopend door het bos zien we als we geluk hebben allerlei bosvogels en genieten we van een gevarieerd bos in de herfst.

Vergeet niet je verrekijker mee te nemen.



Start om 14.00 uur, op de kleine parkeerplaats dichtbij de Vogelkijkhut (zie kaartje hierboven), te bereiken via de Broekpolderweg; we zijn daar terug om 16.00 uur.

Te bereiken met de fiets vanaf metrostation (in de nieuwe Hoekse Lijn) halte Vlaardingen-West.

Meer informatie bij Marius Huender (06-4115921) en Liesbeth den Haan (06-47046122)



### Wandeling Bilthoven - Den Dolder (19 okt) Pannenkoekroute Mauritshoeve (10 km.)

Voor leden en donateurs. Niet-leden zijn welkom om een keer mee te lopen.

Meld je vantevoren wel even aan.

Verzamelen in de hal van Centraal Station (achter de bankjes) om 09.10 uur.

De trein vertrekt om 09.20 uur van spoor 13, we stappen op Utrecht Centraal over op de trein naar Bilthoven. Door o.a. het Riddenoordse Bos lopen we naar station den Dolder.

Aanmelden en meer informatie bij: Lenie Lelie: 06-44593991; [lenielelie@outlook.com](mailto:lenielelie@outlook.com) of Anita van Keulen: 06-14986138;

[anitavankeulen@upcmail.nl](mailto:anitavankeulen@upcmail.nl)

## **Minicursus Paddenstoelen (v.a. 24 oktober) 1 lesavond en 2 excursies**

Maak kennis met het leven van de paddenstoel en leer soorten onderscheiden; tijdens twee excursies breng je het geleerde in praktijk. Voor beginners. Iedereen is welkom.

De lesavond wordt gehouden in LCC Romeynshof, Rotterdam Ommoord. Deze locatie ligt pal naast metrostation Romeynshof.

Datum en aanvangstijd: donderdag 24 oktober, aanvang 20.00 uur, zaal open om 19.30 uur.

De twee excursies worden gehouden op de zaterdagen 26 oktober en 2 november, aanvang 10.00 uur. Een daarvan vindt plaats in het Kralingse Bos; de andere locatie is nog te bepalen.

Deelname aan de lesavond is gratis voor IVN-leden en donateurs; niet-leden betalen € 5,- per persoon. Er is plaats voor 30 deelnemers. Inschrijving is vereist, via [ivnrotterdam@gmail.com](mailto:ivnrotterdam@gmail.com).

Er wordt divers materiaal beschikbaar gesteld. Daarnaast is een cursistenboek vooraf, bij inschrijving, te bestellen; indien hiervoor voldoende belangstelling is (dwz minimaal 5 personen), dan kost het boek € 7,50 per stuk. Laat dus bij inschrijving weten of je een exemplaar wilt aanschaffen.



## **Wat deden we afgelopen maand**



### **Impressie van een Natuurexcursie en een kinderactiviteit in het Kralingse Bos (29 september 2019)**

Het Kralingse Bos is geliefd vanwege zijn vele recreatieve voorzieningen maar ook dankzij de variatie in beplanting en de spannende landschapselementen. Over dit laatste aspect ging de rondwandeling, onder leiding van twee IVN-gidsen Marius Huender en Liesbeth den Haan. De vistrap, de poelen langs het Wolvenpad, de poelen langs het Langepad en de heuvel temidden daarvan, de bosranden - dat alles maakt dat het bos aantrekkelijk is voor mens, plant en dier

en ook natuurlijk oogt. De deelnemers die ondanks het matige weer waren komen opdagen, genoten zichtbaar en merkten op dat ze tot hun eigen verrassing allerlei dingen hadden gezien waaraan ze voorheen voorbij liepen.

Gelijktijdig met de natuurexcursie vond een activiteit voor kinderen plaats, onder leiding van 3 cursisten van de Natuurgidsenopleiding in Delft. Helaas waren er weinig kinderen aanwezig. Maar het plezier en het enthousiasme waren er niet minder om.



Van de **ledenwandeling van 31 augustus** vind je een verslag in het najaarsnummer van Klimop.

## Tips en wetenswaardigheden

### Herhaalde oproep: Provinciale Ledendag voor alle IVN-leden in Zuid-Holland (23 november)

Zaterdag 23 november vindt de Zuid-Hollandse ledendag plaats! Een dag vol inspiratie en uitwisseling voor IVN-ers in Zuid-Holland. Dit jaar staat het thema 'Duurzaamheid als inspiratiebron voor natuureducatie' centraal. Hoe kan je hier praktisch invulling aan geven binnen de IVN-afdeling? We komen samen in De Polderij in Maassluis, een bijzondere locatie met rondom genoeg natuur om te ontdekken. Wil je je graag alvast aanmelden? Dat kan [hier](#). Er is nog plek, maar schrijf je nu snel in.



### IVN lanceert nieuwe Challenge:

#### # 2 uur natuur

Juist in deze donkere periode is het belangrijk om de natuur in te gaan: het geeft een boost om je fitter én vrolijker te voelen. IVN daagt iedereen uit die herfst actief te gaan beleven. De challenge houdt in dat de deelnemers twee keer per week worden uitgenodigd aandacht te schenken aan de natuur of de natuur dichtbij ingaat.

Via de website [www.2uurnatuur.nl](http://www.2uurnatuur.nl) kan je je aanmelden. Je ontvangt twee keer week een korte e-mail, op dinsdag en vrijdag om 14.00 uur, met daarin een korte opdracht en een tip voor een herfstactiviteit in het weekend, in de regio waar de deelnemer woont. Wat die doorde-

weekse opdrachten inhouden, is nog een verrassing, maar gedacht moet worden aan een activiteit waarbij je een (of meer) van je zintuigen gebruikt.

De IVN-afdeling Rotterdam en omstreken heeft in de periode dat de challenge loopt (tot 1 november), diverse activiteiten op het programma staan, op verschillende locaties in haar werkgebied

Voor iedereen is er wat te beleven.

### World Clean Up Day in Vlaardingen (21 september 2019)

Zo'n twintig miljoen vrijwilligers, in 179 landen, namen deel aan de twaalfde versie van de World Clean Up Day, met het doel om op één dag de wereld een stukje schoner te maken, in de na-



tuur en in de publieke ruimte. Meer cijfers en mooie verhalen vind je [hier](#).

Janneke van Ruijven, IVN-gids in opleiding, actief in Vlaardingen voor het door haarzelf opgerichte initiatief Het Dwaalspoor ([www.HetDwaalspoor.nl](http://www.HetDwaalspoor.nl)), had een opruim-evenement georganiseerd, in het Oranjepark in Vlaardingen. Zij meldde aan ons: “World Clean Up Day was erg fijn om te doen gisteren, mooi dat er overal zoveel mensen aan mee hebben gedaan en dat we samen echt de wereld een stukje schoner hebben gemaakt! Deelnemers waren enthousiast en meerdere kwamen met de vraag of ik het vaker wilde organiseren en dat ben ik ook van plan.”



### **IVN Workshop Visueel werken (9 november) - Dordrecht**

Hoe kun je tekeningen inzetten om jouw (IVN-)verhaal te versterken? En hoe zet je beelden in om samen te werken en creativiteit aan te wakkeren - in je eentje of met een groep IVN'ers? Tijdens de workshop maak je kennis met de basis van visueel werken. Een fijne mix van oefeningen, uitwisseling en theorie zorgt

ervoor dat je na deze workshop bruisend van de ideeën aan de slag gaat!

De Zuid-Hollandse workshop vindt plaats op zaterdag 9 november, op de locatie Het Parkhuis, Haaswijkweg Oost 69a in Dordrecht. Deelname is kostenloos; lunch wordt verzorgd.

De workshop is bedoeld voor IVN'ers die visuele technieken willen inzetten in hun IVN-werk, bijvoorbeeld cursusteams, coördinatoren en bestuursleden. Er is plek voor maximaal 22 deelnemers.

Iedere deelnemer dient zich apart aan te melden, via het aanmeldformulier op <https://www.ivn.nl/workshop-visueel-werken>.

Heb je vragen? Neem dan contact op met Teuni Verploegh, via [t.verploegh@ivn.nl](mailto:t.verploegh@ivn.nl)

### **Startschot gegeven voor revitalisering van Het Park in Rotterdam-centrum (1 oktober)**

Het huidige Park, in Rotterdam, is een wandelpark dat halverwege de negentiende eeuw is ontstaan, door samenvoeging van de aan elkaar grenzende buitenplaatsen De Heuvel en Het Park. Het Park beslaat 28,4 hectare en is de belangrijkste groene enclave in het centrum van Rotterdam. Stichting Droom en Daad constateerde dat Het Park steeds verder aan het verloederen is, qua inrichting, beplanting en gebruik. “De situatie is beneden peil, een rijksmonument onwaardig.” De Stichting lanceerde een petitie ter verbetering van Het Park, gericht aan de Gemeente Rotterdam. Vele omwonenden, bedrijven, natuurorganisaties waaronder IVN Rotterdam en omstreken ondertekenden deze petitie van harte.

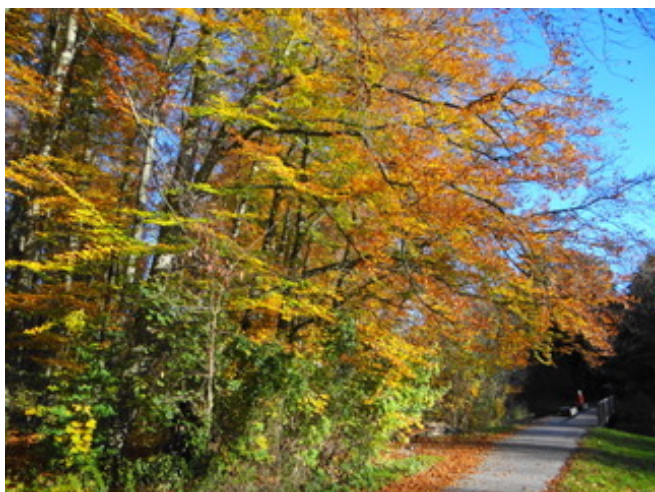


Na enig overleg is een intentieverklaring tot stand gekomen, tussen Stichting Droom en Daad en de Gemeente, om de verloedering te stoppen en de kwaliteit van Het Park te verhogen c.q. te herstellen. Op dinsdag 1 oktober hebben de Gemeente Rotterdam en Stichting Droom en Daad deze intentieovereenkomst ondertekend, in het bijzijn van vele ondertekenaars waaronder IVN. De bijeenkomst eindigde met het verrichten van een starthandeling voor de aanleg van een proefvlak voor de nu geasfalteerde paden. Om een ‘zachtere’ uitstraling te geven, wordt het asfalt vervangen door een geel-

kleurige halfverharding en worden de paden smaller. Tijdens de symbolische start werd een strook asfalt met een machine weggefreest (foto), aangestuurd door wethouder Wijbenga en directeur van de Stichting Droom en Daad Wim Pijbes.

### **Nieuwe IVN cursus “Klimaat in Actie”**

Op dit moment ontwikkelt IVN een cursus over klimaatverandering en wat je hieraan kunt doen. In januari 2020 start IVN Rijk van Nijmegen met een pilot. Vanaf september 2020 kunnen afdelingen gebruik maken van de nieuwe cursus (5 bijeenkomsten à 3 uur). De cursus bestaat uit drie klimaatlessen, één praktijkworkshop CO2 voetafdruk en twee klimaatexcursies in de omgeving. Heb je belangstelling om deze cursus vanuit je afdeling aan te bieden? Laat het alvast weten. Afdelingen die de nieuwe IVN cursus in 2020 willen geven kunnen we ondersteunen met een aanvullende trainingdag voor cursusorganisatoren en gratis cursistenmateriaal. Afdelingen kunnen hun interesse melden. Ook worden klimaatdocenten gezocht die een korte opleiding daartoe willen volgen. En wil je IVN'ers vinden die ook met duurzaamheid bezig zijn of de meest recente ontwikkelingen volgen? Word dan lid van de groep natuur & duurzaamheid op ons IVN ([ons.ivn.nl](https://ons.ivn.nl)).



### **Herfstexcursie in het Schollebos - Capelle aan den IJssel (5 oktober)**

St. Natuurvrienden Capelle a/d IJssel e.o. organiseert op zaterdag 5 oktober een herfstexcursie. Diverse herfstverschijnselen komen aan bod: verkleuring, bladafval, de rol van paddenstoelen in de natuurlijke kringloop en wat er nog meer te zien is, zoals late zomerbloeiërs, vogels.

Startpunt is het parkeerterrein bij het pannenkoekenhuis aan de Bermweg (Capelle a/d IJssel); de excursie duurt van 13.00 tot 15.00 uur.

Aanmelding is niet nodig; deelname is gratis maar een kleine gift wordt op prijs gesteld.

### **Natuurwerkdag in het Kralingse Bos (2 november)**

Op zaterdag 2 november heb je kans je handen uit de mouwen te steken in het Kralingse Bos. Kralingers en Crooswijkers en andere buitenlui die houden van het Kralingse Bos kunnen werkzaamheden verrichten ter verfraaiing en natuurlijk houden van het bos. Er zal worden getrokken, geknipt, gezaagd, opschot verwijderd, gedund en houtrillen aangelegd. Niet geschikt voor kinderen. Deze activiteit is georganiseerd door de Gemeentewerf in het Kralingse Bos en de vrijwilligersgroep die maatwerk onderhoud verricht en die zorgt voor ruimte, zon, veel variatie en een gezond bos, waar de natuur en alle bezoekers van genieten.



Wel even opgeven (aantal plaatsen beperkt tot 35), op de website (<https://www.natuurwerkdag.nl/locatie/kralingse-bos-rotterdam>), waar je ook meer informatie vindt.

## Foto van de maand



Tongvarens in het  
Kralingse Bos,  
27 september 2019.

## Onno's tekening - meer op de website onder Uit de Pen

Aan het getjirp in de begroeide bermen hóór je ze eerder dan dat je ze ziet. Onze Krekels en Sprinkhanen. Maar deze kón ik haast niet missen want het beest zat midden op het pad en ik trapte er bijna op... Een felgroene verschijning, en met een behoorlijke afmeting van zo'n 8-9 centimeter! Het is de Grote Groene Sabelsprinkhaan ( *Tettigonia viridissima* ) een algemene soort in ons land maar voor waarneming moet je toch echt wel goed je best doen. Want z'n grasgroene kleur is een perfecte camouflage, en als men té dichtbij komt verstomd ook snel het luide 'gezang'...



Maar deze dame ( dat kun je opmaken aan de legbuis aan de achterkant ) zat dus pontificaal op het pad, maar dat was nu ook weer niet echt een fijn stekje met steeds die langrazende wielrenners of scooters... Ik heb madam dus maar even als een soort Klaar-Over veilig bijgestaan tot in de tegenoverliggende berm.

Die aansnellende fietser vond mij eerst vast een vreemde vent toen ik gewoon midden op de weg bleef staan maar bij het móeten afremmen door het lastig geworden passeren zag hij die fraaie groene madam óók, en stak daarop vervolgens waarderend z'n duim even op.

En met slechts zo'n piepklein beetje aan inlevingsvermogen komen wij ALLEN dus al gezond en wel thuis...

## Colofon en volgende Nieuwsbrief

### De volgende Nieuwsbrief (nr. 50)

verschijnt op 1 november.

Heb je een idee voor een (foto)bijdrage of een tip voor een *kort* berichtje in de Nieuwsbrief? Stuur die naar [ivnrdam.redactie@gmail.com](mailto:ivnrdam.redactie@gmail.com) en doe dat uiterlijk op 28 oktober.

### Fotoverantwoording

De foto's/illustraties (in volgorde van plaatsing, per pagina) zijn gemaakt door Liesbeth den Haan; Liesbeth den Haan, Anita van Keulen; Liesbeth den Haan (2x), Henk Antonioli; Liesbeth den Haan, IVN, Janneke van Ruijven; IVN, Liesbeth den Haan; Piet Mulder, Liesbeth den Haan; Liesbeth den Haan, Onno van Daalhuizen.

**Steun ons en word donateur van onze afdeling voor** (minimaal) € 13 per jaar.  
**Doe mee en word lid** voor € 24,- per jaar.  
Huisgenootleden betalen € 7,50 per jaar.  
Meld je aan via de afdelingswebsite [www.ivn.nl/afdeling/rotterdam-en-omstreken](http://www.ivn.nl/afdeling/rotterdam-en-omstreken)

Of stuur een e-mail naar [ivnrotterdam@gmail.com](mailto:ivnrotterdam@gmail.com), met de volgende gegevens: naam, adres, woonplaats (en als je wilt) ook je telefoonnummer.

### **AFMELDEN**

*Je ontvangt deze Nieuwsbrief (per e-mail) omdat je lid of donateur bent van IVN afdeling Rotterdam en omstreken of belangstelling hebt getoond voor onze activiteiten en deze Nieuwsbrief. Wil je de Nieuwsbrief niet meer ontvangen, meld je dan [hier](#) af, onder vermelding van 'afmelding Nieuwsbrief'.*